

Vec C-734/22

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

29. november 2022

Vnútroštátny súd:

Oberster Gerichtshof

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

17. október 2022

Navrhovateľka v konaní o opravnom prostriedku „Revision“:

Rakúska republika zastúpená prostredníctvom Finanzprokuratur

Odporca v konaní o opravnom prostriedku „Revision“:

GM

Predmet konania vo veci samej

Pomoc týkajúca sa plochy pre environmentálne vhodný systém poľnohospodárstva, ktorá sa uchádzačom o pomoc poskytuje na viacročné záväzky prostredníctvom súkromnoprávných zmlúv – Kontroly na mieste – Nedodržanie podmienok pomoci – Premlčanie pohľadávok na vrátenie pomoci – Prerušenie premlčacích lehôt mimosúdnyimi výzvami na zaplatenie?

Predmet a právny základ návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Výklad článku 3 nariadenia (ES, Euratom) č. 2988/95, článok 267 ZFEÚ

Prejudiciálne otázky

1. Má sa článok 3 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev (Ú. v. ES L 312, 1995, s. 1; Mim. vyd. 01/001, s. 340) priamo uplatniť na také nároky, ktorými sa Rakúska republika prostredníctvom prostriedkov súkromného práva domáha vrátenia pomoci, ktorú poskytla na základe zmluvy v rámci programu, ktorý predstavuje agroenvironmentálne opatrenie podľa nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 z 20. septembra 2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) (Ú. v. EÚ L 277, 2005, s. 1), keďže príjemca pomoci porušil zmluvné povinnosti?
2. V prípade, že je odpoveď na prvú otázku kladná, má sa článok 3 ods. 1 tretí pododsek nariadenia uvedeného v prvej otázke vykladať v tom zmysle, že o vyšetrovanie alebo právne konanie, ktorým sa prerušuje premlčanie, ide aj vtedy, ak poskytovateľ pomoci znovu, prípadne opakovane, vyzve príjemcu pomoci na zaplatenie po prvom mimosúdnom vymáhaní nároku na vrátenie pomoci, a mimosúdne ho upomenie, namiesto toho, aby svoje nároky na vrátenie uplatnil na súde?
3. V prípade, že je odpoveď na prvú otázku záporná, je uplatnenie tridsaťročnej premlčacej lehoty podľa vnútroštátneho občianskeho práva na nároky na vrátenie v súlade s právom Únie, najmä so zásadou proporcionality?

Uvedené predpisy práva Únie

Články 1 a 3 nariadenia Rady (ES, Euratom) č. 2988/95 z 18. decembra 1995 o ochrane finančných záujmov Európskych spoločenstiev

Uvedené vnútroštátne predpisy

§ 1336, § 1478 a § 1489 ABGB (Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch) (Všeobecný občiansky zákonník)

Sonderrichtlinie des Bundesministers für Land- und Forstwirtschaft, Umwelt und Wasserwirtschaft (BMLFUW) für das Österreichische Programm zur Förderung einer umweltgerechten, extensiven und den natürlichen Lebensraum schützenden Landwirtschaft (Osobitná smernica Spolkového ministerstva pre poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo, životné prostredie a vodné hospodárstvo pre rakúsky program na podporu environmentálne vhodného a extenzívneho poľnohospodárstva, ktoré chráni prirodzené životné prostredie) (SRL-ÖPUL 2007).

Zhrnutie skutkového stavu a konania

- 1 Österreichisches Programm für umweltgerechte Landwirtschaft (ÖPUL) 2007 (rakúsky program pre environmentálne vhodné poľnohospodárstvo 2007) bol ponúkaný žalovanou Rakúskou republikou v období, ktoré je predmetom konania (v rokoch 2007 až 2013) ako agroenvironmentálne opatrenie podľa nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 z 20. septembra 2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a spolufinancovaný Európskou úniou. Správou programu v mene a na účet žalobkyne bola poverená Agrarmarkt Austria GmbH (AMA).
- 2 Pomoc bola realizovaná prostredníctvom zmlúv s uchádzačmi o pomoc. V rámci ÖPUL bola poskytnutá pomoc týkajúca sa plochy pre environmentálne vhodný systém poľnohospodárstva, za čo museli uchádzači o pomoc akceptovať niekoľkoročné záväzky.
- 3 Žalovaný sa ako hospodár poľnohospodárskeho podniku zúčastnil ÖPUL na sedemročné obdobie 2007 až 2013. Po vykonaní kontroly na mieste 5. až 9. decembra 2013 a 9. januára 2014 žalobkyňa na základe uvádzaných rozdielov medzi plochou, pre ktorú požiadal o pomoc a plochou, ktorá bola skutočne oprávnená na pomoc, žiadala vrátenie platieb poskytnutých v rokoch 2008 až 2010 a 2012 až 2013 vo výške žalobného nároku (44 751,58 eura). Pokiaľ ide o plochy, na ktoré požiadal o pomoc, ktoré ale už v rokoch 2012 a 2013 neboli oprávnené na poskytnutie pomoci (plochy, z ktorých sa vychádzalo pri poskytnutí pomoci), pričom boli ale v predchádzajúcich rokoch vložené do ÖPUL, ide podľa neho o porušenie obdobia sedemročného záväzku. Z tohto dôvodu sa žiadalo o vrátenie pomoci aj za roky 2008 až 2012 pre plochy, z ktorých sa vychádzalo pri poskytnutí pomoci. Žalovanému bola od AMA doručená správa o audite, ako aj oznámenie o vrátení pomoci z 26. marca 2014 a 26. júna 2014. Následne mu boli zaslané platobné upomienky z 11. mája 2015 (doručená 12. mája 2015), 12. novembra 2015 (doručená 16. novembra 2015) a výzva s hrozbou „právnych krokov“ zo 16. decembra 2015 (doručená 22. decembra 2015). Žalobou podanou 26. apríla 2019 sa žalobkyňa domáha zaplatenia 44 751,58 eura spolu

s odstupňovanými úrokmi ročne 2,880 % k platnej základnej úrokovej sadzbe od 30. apríla 2014.

- 4 Súd prvého stupňa, Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien (Krajinský súd pre občianskoprávne záležitosti vo Viedni, Rakúsko), obmedzil predmet konania na otázku premlčania a medzitýmnym rozsudkom z 21. decembra 2020 rozhodol, že žalobný nárok nie je premlčaný. Z právneho hľadiska potvrdil aplikovateľnosť článku 3 nariadenia 2988/95 na všetky uplatňované nároky. Štvorročná premlčacia lehota začala plynúť 1. januára 2014 a bola prerušená oznámením o vrátení pomoci a výzvami na zaplatenie, takže nároky sa nepremľali.
- 5 Odvolací súd, Oberlandesgericht Wien (Vyšší krajinský súd vo Viedni, Rakúsko) 20. septembra 2021 vyhovel odvolaniu žalovaného a žalobný návrh z dôvodu premlčania zamietol. Z právneho hľadiska uviedol, že nariadenie 2988/95 sa neuplatní na občianskoprávne nároky. Uplatní sa právo premlčania podľa vnútroštátneho rakúskeho občianskeho práva. Nároky sú podľa § 1489 ABGB premlčané.
- 6 Oberster Gerichtshof (Najvyšší súd, Rakúsko) má rozhodnúť o opravnom prostriedku „Revision“, ktorý podala žalobkyňa a ktorým navrhuje obnovu rozsudku súdu prvého stupňa; subsidiárne podáva návrh na zrušenie.

Hlavné tvrdenia účastníkov konania vo veci samej

- 7 Žalobkyňa uvádza, že SRL-ÖPUL 2007 je široko upravené nariadeniami EÚ. Rozsah krátenia, respektíve vrátenia pomoci pri rozdieloch v ploche, je upravený priamo v článku 16 nariadenia Komisie (EÚ) č. 65/2011 z 27. januára 2011, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá uplatňovania nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005, pokiaľ ide o realizáciu kontrolných postupov a krížového plnenia pri opatreniach na podporu rozvoja vidieka. Toto nariadenie odkazuje na ustanovenia integrovaného správneho a kontrolného systému Európskej únie. To, že v prípade nedodržania obdobia viacročného záväzku sa má vrátiť celá pomoc poskytnutá v rámci obdobia záväzku, zodpovedá článku 39 ods. 3 v spojení s článkom 88 ods. 4 nariadenia (ES) č. 1698/2005.
- 8 Žalobkyňa uvádza, že štvorročná premlčacia lehota podľa článku 3 ods. 1 nariadenia (ES, Euratom) č. 2988/95 začala plynúť na konci obdobia záväzkov, teda 1. januára 2014. Bola prerušená prostredníctvom právneho konania, ktoré začala AMA, a síce doručením správy o audite a oznámením o vrátení pomoci, ako aj platobných upomienok, čím premlčacia lehota začala plynúť nanovo. Pohľadávky preto nie sú premlčané. Členské štáty by navyše podľa článku 3 ods. 3 nariadenia (ES, Euratom) č. 2988/95 mohli upraviť dlhšiu premlčaciu lehotu. Jednotlivé pohľadávky na vrátenie pomoci sa podľa rakúskeho občianskeho práva majú kvalifikovať ako nároky z bezdôvodného obohatenia. Preto sa uplatní tridsaťročná premlčacia lehota podľa § 1478 ABGB. Povinnosť platiť úroky podľa bodu 1.12.2.5. SRL-ÖPUL 2007 vychádza (v zásade) z článku

5 ods. 1 nariadenia (EÚ) č. 65/2011, takže aj pre nárok z úrokov platia premlčacie lehoty podľa článku 3 nariadenia (ES, Euratom) č. 2988/95.

- 9 Žalovaný navrhuje žalobu zamietnuť. Uvádza (okrem iného), že nároky sú premlčané. Bod 1.12. SRL-ÖPUL 2007 neobsahuje žiadnu vlastnú úpravu o premlčaní, takže je potrebné použiť iné právne zdroje. Žiadosti o vrátenie kvalifikuje ako zmluvné pokuty v zmysle § 1336 ABGB. Na tie sa uplatní premlčacia lehota tri roky od zistenia škody a pôvodcu škody podľa § 1489 ABGB. Premlčacia lehota začína plynúť najneskôr od okamihu oznámenia o vrátení pomoci z 26. marca 2014 a z 26. júna 2014, čo znamená, že v čase podania žaloby už došlo k premlčaniu. Nariadenie (ES, Euratom) č. 2988/95 sa neuplatní, keďže zahŕňa len nároky, ktoré sa vymáhajú prostredníctvom verejného práva. Ani pri uplatnení nariadenia (ES, Euratom) č. 2988/95 sa doručenie správy o audite, oznámení o vrátení pomoci a platobných upomienok nekvalifikuje ako vyšetrovanie alebo právne konanie; preto nespôsobuje prerušenie premlčania.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

- 10 O prvej otázke: otázka, či sa článok 3 nariadenia (ES, Euratom) č. 2988/95 priamo uplatní, má pre predmetný spor relevantný význam. Pokiaľ sa článok 3 nariadenia č. 2988/95 priamo uplatní na posúdenie premlčania uplatňovaných nárokov, potom by sa žalovaný nemohol opierať o kratšiu trojročnú premlčaciu lehotu podľa § 1489 ABGB. Žalobkyňa by sa nemohla oprieť o tridsaťročnú premlčaciu lehotu stanovenú v § 1478 ABGB, pretože zásade proporcionality odporuje to, aby sa v rámci možnosti, ktorú členským štátom ponúka článok 3 ods. 3 nariadenia č. 2988/95, uplatňovala tridsaťročná premlčacia doba na spory týkajúce sa vrátenia neoprávnené poskytnutej pomoci (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 5. mája 2011, C-201/10 a C-202/10, Ze Fu Fleischhandel a Vion Trading, ECLI:EU:C:2011:282, bod 47).
- 11 O druhej otázke: druhou prejudiciálnou otázkou sa má v prípade súkromnoprávných subvencií objasniť, či poskytovateľ subvencií, ktorý už uzavrel svoje vyšetrovanie a svoj nárok na vrátenie voči príjemcovi subvencie uplatnil mimosúdne, môže prostredníctvom platobných upomienok dosiahnuť prerušenie a tým – v rámci absolútnej lehoty podľa článku 3 ods. 1 štvrtého pododseku nariadenia (ES, Euratom) č. 2988/95 – predĺženie premlčacej lehoty, hoci súdnemu uplatneniu nebráni to, že potrebuje viac času na objasnenie skutkových okolností.
- 12 O tretej otázke: Súdny dvor Európskej únie konkrétne k ÖPUL rozhodol, že pokiaľ právo Spoločenstva neobsahuje žiadnu konkrétnu úpravu, nič nehovorí proti tomu, aby Rakúsko vykonávalo vnútroštátne programy pomoci prostredníctvom právnych úkonov súkromného práva, akými sú zmluvy. Uplatnenie týchto vnútroštátnych predpisov však nesmie ohroziť dosah a účinnosť práva Spoločenstva (rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 19. septembra 2002, C-336/00, Martin Huber, ECLI:EU:C:2002:509, bod 61 a nasl.). Tretia

otázka smeruje k objasneniu toho, či sa v prípade vnútroštátneho programu, ktorý predstavuje agroenvironmentálne opatrenie v zmysle nariadenia (ES) č. 1698/2005 a využíva formy súkromného práva, premlčacie lehoty vnútroštátneho občianskeho práva musia riadiť zásadou proporcionality Únie.

PRACOVNÝ DOKUMENT